

Positie stad Groningen in het 'bevingendossier', een doorkijk naar de toekomst en een aantal aandachtspunten daarbij

Het veranderende speelveld

Voor het beoordelen van gebouwen (nieuwbouw en bestaande bouw) hanteren we de NPR feb 2015 totdat een nieuwe versie (verwacht december 2015) wordt uitgebracht.

Uit de onderzoeken die de NAM halverwege dit jaar heeft gepubliceerd blijkt dat de verwachtingenkaart ten aanzien van de seismische dreiging (pga kaart) naar beneden is bijgesteld. Dit zal ook zijn effect krijgen in de nieuwe witte versie van de NPR van december 2015. We verwachten daarnaast dat rekenregels in de NPR (omgeven door verschillende veiligheidsfactoren) worden bijgesteld. We hebben geen zicht of dat een verzwaring of een verlichting van de norm betekent en of dit voor alle type gebouwen hetzelfde zal zijn.

In december zal, naast de publicatie van de witte NPR, ook de NAM weer nieuwe gegevens publiceren, de minister een nieuw besluit nemen en er meer duidelijkheid zijn over de risiconormering (Cie Meijdam).

In dat continu veranderende speelveld opereren we. De NCG zal 4 november zijn concept MJP uitbrengen. We leveren hiervoor de bouwstenen voor de Stad aan. Daarnaast hebben we afspraken gemaakt over nieuwbouw in de stad en specifiek afspraken gemaakt over het Forum. Met onze onderzoeken naar scholen, gebouwen en openbare ruimte zijn we al gestart om te zorgen dat ook binnen de stad voldoende kennis aanwezig is om te kunnen blijven schakelen.

We zullen daarom steeds onze positie opnieuw moeten bezien. Hierbij geldt niet dat we met alle winden mee moeten waaien maar duidelijk onze ankerpunten vastleggen om ons handelingskader te bepalen.

Want ook in 2016 zullen we te maken blijven houden met een veranderend speelveld. Zo zal halverwege volgend jaar de NAM haar onderzoek afsluiten en een nieuw winningsplan indienen. Er volgt dan weer een nieuw besluitvormingstraject.

Positie van de Stad nu

Totdat we over nieuwe gevalideerde gegevens beschikken is ons handelingskader (en daarmee onze centrale boodschap) het volgende:

- *De stad Groningen ligt aan de rand van het Groninger gasveld, een gebied waar risico bestaat op bevingen. De omvang van dat gebied en de verdeling van de risico's daarbinnen is nog omgeven met veel onzekerheden. In het algemeen gaan we er van uit dat de stad wel geraakt kan worden door een beving elders in de regio, maar dat de kans op een zware beving die de stad raakt klein is.*
- *De Stad speelt op 'safe', zolang we nog weinig weten over de effecten van het terugdringen van gaswinning, het veiligheidsniveau waaraan gebouwen moeten voldoen, de omvang en de positie van de seismische contouren en de exacte plaats van de Stad daarbinnen.*
- *Voor het college staat namelijk voorop dat inwoners van de Stad veilig moeten kunnen wonen, werken en recreëren.*
- *Tegelijkertijd moet de economische groei van de stad doorgang kunnen blijven vinden. Daartussen zoekt de Stad steeds de balans.*

- *De maatregelen die we nu nemen in de stad liggen daarom vooral op het gebied van onderzoek, bijvoorbeeld naar risico's in de openbare ruimte en naar gebouwen zoals scholen en exemplarische gebouwen. Waar we bij deze onderzoeken zaken tegenkomen die eenvoudig en direct kunnen worden verbeterd met het oog op veiligheid, bijvoorbeeld zwakke hoge schoorstenen, pakken we dit in samenwerking met CVW op.*
- *Daar waar we nu al keuzes moeten maken, bijvoorbeeld bij nieuwbouw, gaan wij uit van gevalideerde normen en richtlijnen. Dat is op dit moment nog de voorlopige NPR van februari 2015, zoals bijvoorbeeld bij het Groninger Forum. Hierbij realiseren we ons dat tussentijdse aanpassingen als gevolg van gewijzigde inzichten niet of beperkt mogelijk zijn bij de bouw van dergelijke projecten.*
- *Eind 2015 verwachten we de uitkomst van landelijke onderzoeken en adviezen (SodM en Commissie Meijdam), alsmede de reacties van het ministerie van EZ en de NCG op de nieuwe inzichten en NPR. . Vanaf dat moment kunnen we, indien nodig en mogelijk, onze plannen gaan bijstellen. Dit doen we in nauwe samenwerking met de Nationaal Coördinator Groningen. Deze maakt zijn eigen prioritering verdeeld over vier clusters binnen het Meerjarenprogramma. De stad trekt daarbij, solidair met de regio, als cluster op.*

Positie stad en toekomstscenario's

We weten dat in het bouwkader van de NPR de cirkels kleiner zullen worden (i.e. de verwachtingswaarde van de seismische dreiging lager zullen zijn) maar daar staat tegenover dat het onderzoek van de NAM naar de kwetsbaarheid van gebouwen nog volop loopt. Hierbij wordt niet alleen naar de constructie gekeken maar vindt ook nog volop onderzoek plaats naar kwetsbare bouwelementen zoals schoorstenen en gevelornamenten.

Hoeveel kleiner de witte NPR-cirkels worden en hoe ze ten opzichte van de Stad komen te liggen is nu nog onduidelijk. Op dit moment wordt in de groene NPR rekening gehouden met grondversnellingen tussen de 0,32g en 0,16g. We schetsen hieronder twee mogelijke scenario's voor het vervolg:

1. Dreiging/ verwachtingswaarde is lager en komt overeen met de tussenresultaten van mei dit jaar: 0,2g en lager;
2. Dreiging/verwachtingswaarde is veel lager en komt tot een maximum van 0,12g aan de oostgrens van de gemeente; 0,12g¹ en lager.

Het handelingskader voor *scenario 1* ligt dicht tegen dat van het huidige kader aan. We doen wat nodig is op basis van de huidige inzichten. Het kan niet uitgesloten worden dat bepaalde categorieën gebouwen risico's lopen. We doen daarom onderzoek naar waar de risico's het hoogst verwacht worden. Als het nodig is zetten we in op versterkingsmaatregelen, in overleg met de NCG. Dit scenario betekent dat het MJP in stand blijft, maar waarschijnlijk iets lichter kan worden uitgevoerd. Het advies om aardbevingsbestendig te bouwen zal nagenoeg in de hele stad blijven gelden.

Bij *scenario 2* is van een brede versterkingsopgave in de Stad geen sprake meer. Dit betekent evenwel niet dat in de stad niets meer hoeft te worden gedaan. In dit scenario moet nadrukkelijker naar andere factoren gekeken worden dan alleen naar de contouren. Het gaat hier om maatwerk gericht op specifieke typologieën gebouwen, in combinatie met zaken als ouderdom, staat van onderhoud en

¹ 0,12g is de versnelling die kan leiden tot grote schade bij bepaalde categorieën huizen (brief minister januari 2014). Wij gaan er hierbij vanuit dat er dan bij deze versnelling een verwaarloosbare kans op instortingsgevaar tgv aardbevingen is.

slappe ondergrond. Daarnaast zal ook het gebruik van een gebouw de prioritering voor een vervolgtraject bepalen.

Ook blijft er een risico van vallende bouwelementen zoals schoorstenen e.d. De kans op schade blijft bestaan (de zwaarste beving bij Huizinge had een maximale versnelling van 0,08g) en in een deel van de stad blijft het advies om aardbevingsbestendig te bouwen. Daarnaast blijft aandacht nodig voor zaken als infrastructuur en het monumentale karakter van Groningen, inclusief brede publieke gebruik daarvan. Een aanpassing van het MJP lijkt in dit scenario aan de orde.

Het handelingskader voor scenario 2 kan dan als volgt luiden:

- *De stad Groningen ligt aan de rand van het Groninger gasveld, een gebied waar risico bestaat op bevingen. De meest recente inzichten laten zien dat de Stad, vanwege haar positie aan de rand, enkel met relatief lichte bevingen te maken kan krijgen.*
- *Gezien de verwachte seismische dreiging gaan we er van uit dat de meeste gebouwen in de Stad sterk genoeg zijn om tegen dergelijke bevingen bestand te zijn. Wel kan relatief lichte schade optreden.*
- *Voor bestaande bouw geldt dat verschillende soorten gebouwen nog wel om nader onderzoek vragen, zoals monumenten, hoogbouw, oudbouw en andere typologieën, maar ook infrastructuur. Versterkende maatregelen kunnen voor een aantal van deze gebouwen nog steeds noodzakelijk zijn. Dit geldt ook voor gebouwen met een hoge ouderdom, slecht onderhoud of op slappe grond.*
- *Daarnaast moeten we aandacht blijven houden voor losse elementen aan gevels, vanwege het gevaar van losraken en vallen. Dit betreft vooral het centrum en de oostkant van de Stad.*
- *Voor nieuwbouw geldt dat we uitgaan van het bouwbesluit. We adviseren eigenaren van gebouwen rekening te houden met de NPR voor aardbevingsbestendige bouw, zolang deze nog geen onderdeel van het bouwbesluit is.*
- *De maatregelen die we nu nemen in de stad liggen vooral op onderzoek en maatregelen daar waar de veiligheid verder kan worden verbeterd, zoals bij de zogenaamde HRBE's. Onderzoek naar diverse typologieën, evenals kwetsbare gebouwen moet duidelijk maken of versterkende maatregelen aan de orde zijn, ook met het oog op de lange termijn.*
- *Waar maatregelen moeten worden genomen, pakken we die voortvarend op. Dit doen we in nauwe samenwerking met de Nationaal Coördinator Groningen. De stad trekt daarbij, solidair met de regio, als apart cluster op.*
- *De gemeente bepleit verder een public review op de huidige meetgegevens, om zo nog meer zekerheid te krijgen over de risico's. De gemeente zal ontwikkelingen hieromtrent op de voet volgen.*
- *Door aan deze zaken de juiste aandacht te geven kunnen inwoners en bezoekers in de Stad veilig wonen, werken en verblijven en staat de Stad niets in de weg om door te groeien als economisch en cultureel centrum in de regio, dat voorop wil blijven lopen bij duurzaamheidsontwikkelingen.*

Aandachtspunten:

- De teruggang in seismische contouren bij scenario 2 is mogelijk dermate groot, dat sommigen dit in twijfel zullen trekken en zullen beoordelen als 'wishful thinking' van NAM, NCG en de overheden. De **public/critical review** waartoe eerder werd opgeroepen, kan dit ondervangen.
- Verder zal een forse verlaging van de seismische dreiging ook gevolgen hebben voor de **regelingen** die in de stad gelden, zoals de regeling meerkosten aardbevingsbestendige nieuwbouw. Daarnaast wacht een aantal stadjes op de regeling waardevermeerdering. Mogelijk zal de regeling voor de stad in het geheel niet van toepassing zijn. Resultaat is een aantal boze en gefrustreerde inwoners.
- Ook moeten **lopende of pas afgeronde onderzoeken** tegen het licht van nieuwe inzichten worden gehouden. Scenario 2 zal bijvoorbeeld grote implicaties hebben voor de conclusies die worden getrokken bij de exemplarische gebouwen, de scholen en de scan op de openbare ruimte. Complicerend is de timing van openbaarmaking van de onderzoeken in relatie tot de nieuwe seismische gegevens.

Bij scenario 2 kunnen vragen ontstaan over de ingezette versterkingsmaatregelen die in de stad al zijn toegepast. Met name rondom het **Groninger Forum** kan deze discussie hoog oplopen.

Argumenten om door te gaan op de ingeslagen weg met het Groninger Forum:

- Veiligheid staat voorop voor de gemeente. Nieuwe kaartjes die tussentijds verschijnen geven een indicatie van de richting waarop het gaat. Als wij opdracht geven en in die fase zitten we nu, moeten we het echter doen met gegevens die gevalideerd zijn. Dat is nog steeds de groene versie van februari jongstleden.
- Als de witte NPR er is op 1 december (in het verleden werd het altijd later) en we daar mee zouden kunnen gaan rekenen, dan betekent dit minimaal een halfjaar extra vertraging. Dit heeft te maken met het feit dat we dan opnieuw moeten herontwerpen en opnieuw onderhandeling moeten met de verschillende partijen.
- Daarnaast geldt dat we verder moeten kijken dan de contouren. We moeten ook veiligheidsfactoren betrekken (veel gebruikers, publieke functie, hoog gebouw). De combinatie daarvan bepaalt uiteindelijk welke maatregelen noodzakelijk zijn. Ook dit is onderdeel van de NPR. (Overigens hebben we in de berekeningen voor het herontwerp gezien dat ook bij lagere seismische dreiging gezien maatregelen aan de hoofdconstructie aan de orde zijn.)
- Verder geldt dat is afgesproken dat bij de oplevering van het Groninger Forum het gebouw wordt getoetst aan de dan vigerende normstelling. Als uit deze toets blijkt dat nadere aanpassing of versterking van het gebouw alsnog nodig is, dan treden partijen op dat moment in overleg over de dan ontstane situatie.
Als laatste argument kan nog naar voren worden gebracht dat de gemeente een lopende aannemingsovereenkomst heeft met BAM. Een te lange bouwpauze kan ertoe leiden dat BAM afrekening in onvoltooide staat eist. Dan zijn we een groot deel van het geld kwijt, maar hebben geen gebouw.